

Jerzy Zysnarski

Wierzbiana na Dankowie

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 12, 299

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wierzbęta na Dankowie

Edward Rymar, pisząc o Nowej Marchii za Luksemburgów¹, wspominał nadanie przez Zygmunta Luksemburga zamku i miasteczka Danków z 16 XI 1380 dla „Vorbothe” z „Mogulicz”, sugerując, iż zapewne chodzi o *Mohelnic na Morawach, gdzie Zygmunt wystawiał dokument w 1400*. W historii dawnego miasteczka, dziś wsi w pow. strzeleckim, jest kilka podobnych zagadek, jak chociażby „Wirseband” wspomniany w 1404 jako pretendent, obok Ottona von Kietlitz, do zamku w Dankowie, zaś w orzeczeniu stanów Nowej Marchii, podjętym za czasów wielkiego mistrza Paula v. Rußdorfa (1422–1441) w sprawie praw Kietlitz do Dankowa, wspomina się, iż „Wirsebant von Smochaw” posiada stary list w tej sprawie.

Tymczasem chodzi nie o Mohelnic ani tym bardziej o jakiś „Smochów”, ale o Smogulec koło Gołańczy, skąd pochodził np. Wierzbęta h. Grzymała, w l. 1335–1338 podkomorzy poznański, a w l. 1339–1352 – podkomorzy kaliski, zm. 1352/57. Nie on jednak był podmiotem nadania, ale jego wnuk Wierzbęta Smogulecki, także h. Grzymała, prawdopodobnie syn Maćka z Pruśca, starszy brat kasztelana rogozińskiego, Jakuba z Pruśca. Znany jest od 1378, a więc dokument margrabiego Zygmunta biografii tej nie poszerza. Wierzbęta był uczestnikiem wojny domowej w Wielkopolsce po śmierci Ludwika Węgierskiego, nadanie Zygmunta zapewne mieści się w logice starań Luksemburga o polską koronę. Sam Wierzbęta z powodu wojny popadł w długi i kilkakrotnie zaciągał pożyczki u Krzyżaków, brał też pieniądze od Jagiełły. Wg PSB², po raz ostatni wspomniany w 1399, zm. przed 12 V 1405, kiedy jego dobra, w tym Smogulec, przejął brat Jakub. Teraz datę śmierci możemy uściślić, bo jeszcze w marcu 1404 upominał się u wielkiego mistrza o Danków³.

Wierzbęta był żonaty, miał prawd. tylko córkę Dobrochnę, więc ów „Wirsebant von Smochaw”, który odziedziczył list lenny⁴, to zapewne synowiec (bratanek), czyli Wierzbęta ze Smogulca (*Wirzbyantha Smoguletsky*), występujący na pewno w l. 1423–435⁵.

Jerzy Zysnarski

---

¹ *Studia i materiały z dziejów Nowej Marchii i Gorzowa. Szkice historyczne*, Gorzów 1999, s. 80–81.

² *Polski słownik biograficzny*, tom XXXIX, s. 239–240.

³ *Repertorium der im Kgln.. Stadtarchive zur Geschichte der Neumark*, Landsberg 1895, nr 128.

⁴ *Ibidem* nr 886.

⁵ *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, tom X nr 1381, XI nr 1945.